

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 29/2001 vp**

**Valtioneuvoston selvitys komission valkoisesta
kirjasta "eurooppalainen hallintotapa"**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 12 päivänä lokakuuta 2001 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission valkoisesta kirjasta "eurooppalainen hallintotapa" (E 86/2001 vp) valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lisäksi suuri valiokunta on 24.10.2001 lähettänyt valtiovarainvaliokunnalle asiaan liittyvän jatkokirjelmän 1. EUE 27.9.2001 mahdollisia toimenpiteitä varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa on ollut kuultavana

- neuvotteleva virkamies Virpi Einola-Pekkinen, valtiovarainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon jaostolle ovat antaneet valtioneuvoston tarkastajain kanslia ja Valtiontalouden tarkastusvirasto.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Valtioneuvoston selvitys sisältää muistion koskien komission 25.7.2001 antamaa valkoista kirjaa eurooppalaisesta hallintotavasta (governance). Valkoisessa kirjassa pohditaan, miten unioni käyttää kansalaisten sille antamaa toimivaltaa. Se sisältää pohdintoja myös siitä, miten tähän liittyviä poliittisia prosesseja voitaisiin uudistaa unionin politiikkojen johdonmukaistamiseksi ja demokratisoimiseksi sekä viemiseksi lähemmäs kansalaisiaan. Valkoinen kirja sisältää paitsi komissiota, myös muita toimielimiä sekä jäsenvaltioita ja niiden keskus-, alue- ja paikallishallintoja koskevia uudistuksia.

Valiokunnalle toimitettu jatkokirjelmä sisältää Suomen pysyvän EU-edustuston ajatuksia Suomen näkökulmaksi asiaan.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää ensiarvoisen tärkeänä hyvän eurooppalaisen hallinnon kehittämistä unionin demokraattisen legitimitietin vahvistamiseksi. Valkoista kirjaa voidaan pitää tervetulleena panoksena myös Euroopan tulevaisuudesta käytyyn keskusteluun.

Komission valkoisella kirjalla on suora yhteys unionin hyväksyttävyyteen ja sen profiilin kehittämiseen Suomen tavoitteiden mukaiseen suuntaan. Suomen kannalta on luontevaa tuoda

komission esitystä täydentävänä näkökulmana esiin kansalaisen ja hallinnon suhde sekä kansalaisen oikeuksien toteutuminen laajemminkin.

Komissio esittää hankkeen etenemiselle varsin hitaan aikataulun. On tärkeää, ettei esimer-

kiksi avoimuuden tai muiden Suomen kannalta keskeisten hankkeiden kehittämisessä jäädä odottelemaan muissa toimielimissä ja jäsenvaltioissa tarvittavia toimia koskevan konsultointiprosessin päättymistä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunta pitää valkoisen kirjan linjauksia eurooppalaisen hallinnon kehittämiseksi entistä tehokkaammaksi, avoimemmaksi ja kansalaisia osallistavaksi erittäin tärkeänä. Linjaukset ovat samansuuntaisia Suomen hallinnossa meneillään olevan keskushallinnon kehittämisen linjausten kanssa.

Hallinnon avoimuuden näkökulmasta asiakirjojen saatavillaolo on minimivaatimus, mutta ei riittävä toimenpide, kun tavoitellaan kansalaisten luottamusta. Komissio esittää, että kansalaiset tulee saada toimenpiteiden kohteista itse toimijoiksi eli mukaan valmisteluvaiheeseen, jolloin asioihin voi vielä vaikuttaa. Valiokunta toteaa, että EU:n eri toimielinten toimintatavoissa on tältä osin vielä paljon kehittämisen varaa. Valiokunta korostaa, että osallistumisen ja demokraattisen vaikuttamisen tulee tapahtua kunkin jäsenmaan poliittisen järjestelmän puitteissa. Unionisopimuksen tunnustama jäsenvaltioiden ominaispiirteiden kunnioittamisen periaate olisi otettava huomioon kaikissa EU-toimenpiteiden valmisteluprosesseissa.

EU:n eri toimielinten roolien ja vastuiden selkiyttäminen on keskeinen keino pyrittäessä välttämään turhaa byrokratiaa ja päällekkäistä työtä. Vastuunjaon täsmentyminen henkilökohtaiselle tasolle asti tukee tavoitteen toteutumista ja on avuksi virheiden ennaltaehkäisemisessä. Tässä mielessä esimerkiksi uusi varainhoitoasetus on edistysaskel. Komission omassa työssä olisi tarpeen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että moninkertaiset hyväksymismenettelyt hämärtävät tällä hetkellä vastuuta. Myös komiteoiden

runas käyttö päätöksenteossa heikentää komission toiminnan tehokkuutta.

Päätöksenteon ja lainsäädännön kehittäminen on yksi merkittävimmistä tavoitteista unionin toiminnassa. Säästösten tulee sopeutua toimintaympäristön muutoksiin ja tukea toimintatavoissa tavoiteltavia muutoksia. Erityisesti säästösten vaikutusten arviointi on alue, johon tulee kiinnittää jatkossakin huomiota niin kansallisella kuin EU-tasolla. Myös parlamentaarisella valvonnalla sekä ulkoisella ja sisäisellä tarkastuksella on tärkeä merkityksensä toiminnallisten epäkohtien esille tuomisessa.

Valiokunta huomauttaa, että unionin panos kansainvälisellä tasolla on merkittävä vain, mikäli unionin kannanotot perustuvat kaikkien jäsenmaiden yhdessä sopimaan linjaan. Esimerkiksi unionin suurten maiden erilliset kokoustaapaamiset eivät ole omiaan lisäämään jäsenmaiden ja etenkin niiden kansalaisten luottamusta unioniin, sen yhtenäisyyteen ja uskottavuuteen. Luottamus syntyy vain hyvien kokemusten kautta.

Valtiovarainvaliokunta pitää oleellisena onnistumisen edellytyksenä uudistusten konkretisointia ja toimeenpanoa mahdollisimman ripeässä tahdissa.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä todetuin huomauksin.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Ola Rosendahl /r
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Sakari Smeds /kd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Kari Uotila /vas
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	vjäs. Liisa Hyssälä /kesk
	Seppo Kääriäinen /kesk	Ulla Juurola /sd
	Reijo Laitinen /sd	Kari Kantalainen /kok
	Markku Laukkanen /kesk	Iivo Polvi /vas.
	Tuija Nurmi /kok	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.